

Sananselitystä

Sananselityksissä käsitellään kirkkovuoden kunkin pyhäpäivän yhtä evankeliumikirjan tekstiä niin kuulijoiden kuin saarnaajien avuksi.

Nyt selitettävänä ovat sunnuntain 16.12.2012.–3.2.2013 tekstit. Aloitamme 3. adventtisunnuntaista ja päätämme kynttilänpäivään.

Tehkää tie Kuninkaalle

MATT. 11:2–10

3. ADVENTTISUNNUNTAI 16.12.

Herodes Antipas oli vanginnut Johannes Kastajan ja vienyt hänet Makairoksen linnaan. **Josefus** kertoo tästä *Juutalaisten historiassaan*. Linna sijaitsi Kuolleenmeren itärannalla nykyisen Jordanian alueella.

Johannes Kastajan epäily tuntuu oudolta. Kuinka hän, joka oli ainutlaatuisessa tehtävässä Jeesuksen tienraivaajana, saattaa nyt epäillä Jeesuksen messiaanisuutta? Asia selittyy sillä, että Johannes kuten muutkin aikalaiset, Jeesuksen opetuslapset mukaan lukien, odotti Messiaista, joka vapauttaisi juutalaiset kansana Rooman heruudesta. Hän tunsi Raamatun profetiat Messias-kuninkaasta ja toivoi, että Jeesus pian ottaisi hänelle kuuluvan vallan.

Jouduttuaan vankilaan Johannes pettyi luultavasti siihen, ettei Jeesus tullut häntä vapauttamaan. Kuinka Jumalan lähettämän Messiaan sanansaattaja voi joutua kärsimään tällaista? Missä on se Jumalan voima, joka profetioiden mukaan vapauttaa vangitut ja jopa herättää kuolleet?

Kysyysään: ”Oletko sinä se, jonka on määrä tulla?” Johannes viittaa messiaanisiin profetioihin. Messias on nimenomaan ”se tuleva” esimerkiksi seuraavien raamatunkohtien mukaan: 1. Moos. 49:10; Ps. 118:26; Hes. 21:32; Mal. 3:1.

Jeesuksen vastaus: ”– – mitä kuulette ja näette” ei ensisijaisesti viittaa hänen tekemiensä ihmeiden suuruuteen. Sen sijaan hänen viestinsä Johannekselle on: ”Lue Raamattua ja katso, toteutuuko se minun toiminnassani.” Jeesus lainaa kahta Jesajan profetiaa (35:5–6; 61:1). Näin hän kiinnittää Johanneksen katseen kirjoitettuun Sanaan, ei varsinaisesti ihmisiin. Ihmeet tosin ovat messiaaninen merkki; tarkoitus on paljastaa kansalle, kuka Jeesus on.

Jeesuksen tarkoitus ei ollut parantaa kaikkia Galilean sairaita eikä herättää

kaikkia kuolleita. Ne muutamat kuolleista herätetytkin kuolivat tietenkin myöhemmin uudelleen. Näillä ihmeteoilla Jeesus osoitti olevansa Kirjoitusten lupaama Messias.

Johannesta Jeesus ei kuitenkaan vapauttanut vankilasta. Tämäkin tuntuu oudolta. Olisi odottanut, että Jeesuksen tienraivaaja saisi kunniakkaamman lopun kuin pään katkaiseminen julman hallitsijan kynsissä (Matt. 14:1–12). Tämä on kuitenkin linjassa Jeesuksen elämän ja opetusten kanssa. Hänen loppunsa oli yhtä surkea.

Teksti opettaa meille ristin teologiaa. Jumala tekee suuria ihmeitä ja tunnusteita silloin, kun hän haluaa. Hän myös jättää tekemättä silloin, kun hän haluaa. Jumala parantaa sairaita ja jättää parantamatta. Hän kuulee rukoukset. Joskus tuntuu, että hän jättää kuulematta. Me emme voi määrätä häntä emmekä sanella, miten hänen pitää toimia. Hän sen sijaan sanelee sen meille. Joka tapauksessa hän on hyvä Jumala ja rakastava Isä.

Johannes ei ollut vankilassakaan Jeesukselta hukassa. Jeesus ei nähnyt hyväksi vapauttaa häntä sieltä mutta muistutti aikalaisilleen hänen uskostaan ja tehtävästään. Ollessamme elämämme pimeissä hetkissä emme ole Jeesukselta hukassa. Johanneksen vankilalla oli tarkoituksensa, ainakin jälkipolville. Myös meidän vaikeilla vaiheillamme on tarkoitus, vaikei sitä aina näekään. ●

Eero Junkkaala

Pastori, TT, SRO:n raamattuteologi

Herran syntymä on lähellä

MATT. 1:18–24

4. ADVENTTISUNNUNTAI 23.12.

Jakson alku osoittaa, kuinka kihlaus oli jo sitova liitto, jonka yhteen muuttaminen ja sukupuolilyhteys sinetöivät. Kihlatut olivat jo oikeudellisesti aviopuolisoita keskenään. Kihlauksen purkaminen oli virallinen toi-

mi, joka edellytti todistajien läsnä ollessa annettua erokirjaa. Joosef oli ”lakia kunnioittava”. Jatko välillisesti paljastaa hänen olleen lempeä ja armollinen mies.

Lakia kunnioittavana Joosef on pidätynyt yhdynnästä kihlausaikana, vaikka kaikki eivät näin tehneetkään. Lakia kunnioittavana hänellä olisi myös ollut oikeus nostaa iso äläkkä, joka olisi merkinnyt Marialle suurta häpeää ja todellista hengenvaaraa, vaikkei Mooseksen lain kivittämisesäädöksiä tuolloin enää johdonmukaisesti noudatettukaan. Ei Joosef myöskään halunnut aloittaa avioelämää jo lähtöruudussa uskottomaksi osoittautuneen morsiamen kanssa. Ratkaisuksi tuli kaikessa hiljaisuudessa, parin todistajan läsnä ollessa, tapahtuva hylkääminen, joka ei tietysti sekään ollut Marian kannalta ongelmaton ratkaisu: hän päätyisi hylätyksi aviottomaksi äidiksi vanhempiensa nurkkiin.

Ennen suunnitelman toteuttamista Joosef kuitenkin kokee vanhatestamentillisen kaimansa kohtalon: hänkin saa nähdä taivaallisen unen, joka muuttaa hänen elämänsä ja kohtalonsa. Joosef otetaan mukaan taivaalliseen salaisuuteen tulevasta Messiaasta. On kiinnostavaa, että Vapahtajaa odottavalle Marialle omistetun pyhäpäivän ainoa tarjolla oleva evankeliumiteksti käsittelee Joosefia.

Enkelin ilmoitus Joosefille paljastaa pelastushistorian ytimen. Tässä annetaan parilla lauseella kokonaiskuva Jumalan pelastustyöstä Kristuksessa. Kansan (ja koko ihmiskunnan) perustava ongelma on synti (j. 21). Tarvitaan joku, joka pelastaisi meidät synnistä. Syntyvä poikalapsi on tämä Pelastaja. Hänen syntynsä ei ole aviorikoksessa vaan on ”lähtöisin Pyhästä Hengestä” (j. 20). Nämä tapahtumat ovat Vanhan testamentin kirjoitusten täyttymys (j. 22–23).

Merkittäviä ovat nimet, joita tässä syntävästä Pelastajasta käytetään: *Jesus* ja *Immanuel*. *Jesus* (= *Joosua*) oli varsin yleinen nimi noina aikoina. Se viittaa Jumalan pe-

lastavaan toimintaan ja tarkoittaa hepreaksi oikeastaan ’Herra (Jahve) on pelastus’. Kirkkoraamattu antaa merkityksen ’Herra pelastaa’. Varhaiskristityille nimi todisti Jeesuksen jumaluudesta ja tehtävästä maailman Vapahtajana. Kala-symbolin symbolinen merkitys on ’Jeesus Kristus, Jumalan Poika, Vapahtaja’.

Toinen nimi on Jesajan profetian *Immanuel* (7:14; Matt. 1:23), jota ei sitten kyllä Jeesukselle nimeksi annettu. Evankelistalle tämä ei näytä olevan ongelma. Ehkei hän miellä sitä niinkään nimeksi kuin profetaalliseksi salaisuudeksi: Syntyvä Messias ei ole vain hurskas Jumalan palvelija, hän on itse ”Jumala meidän kanssamme”, ihmiseksi tullut Jumalan Poika. Päivän psalmi (Ps. 130) on mielletty profetiaksi, joka sitoo yhteen nämä kaksi nimeä *Immanuel* ja *Jesus*. Herran odotus täyttyy. Hän on meidän kanssamme. Hän pelastaa meidät. ”Minä odotan sinua, Herra, odotan sinua koko sielustani ja panen toivoni sinun sanaasi. Minä odotan Herraa kuin vartijat aamua, hartaammin kuin vartijat aamua. Israel, pane toivosi Herraan! Hänen armonsa on runsas, hän voi sinut lunastaa. Hän lunastaa Israelin kaikista sen synneistä.” (J. 5–8.)

Matteuksen jouluevankeliumin sanoma ihmiseksi tulleesta Jumalasta ja Pelastajasta ei ole Kristus-sanoman sovitamista sen enempiä juutalaiseen kuin hellenistiseenkin kehykseen. Juutalaisuus ei voinut kestää sanomaa inhimillisen ja jumalallisen yhdistämisestä. Hellenistinen kulttuuri taas halveksi ajatusta aineellisuudesta. Todelliseksi ihmiseksi syntynyt Jumalan Poika ei siihen ajateltuun sopinut. Ihmiseksi syntynyt ja ristillä kuollut Messias oli juutalaisille herjaus ja kreikkalaisille hulluutta, kuten Paavali sai huomata (1. Kor. 1:23). Meille taas seimeen syntynyt ja ristille lyöty Kristus on Jumalan voima ja Jumalan viisaus. ●

Lauri Vartiainen

Pastori, SRO:n vararehtori

”Nyt Betlehemiin, siellä me näemme!”

LUUK. 2:15

JOULUAATTO 24.12.

Joulunajan teksteissä on silmiinpistävää, että jouluevankeliumi on tekstinä peräti kolmessa peräkkäisessä jumalanpalveluksessa: aattona, jouluyönä ja jouluaamuna. Tämä on luonnollista, koska moni käy joulunpyhinä kirkossa vain kerran, esimerkiksi juuri aattona iltapäivällä tai yöpalveluksessa, ja haluaa ehdottomasti kuulla tuon tutun tekstin. Aaton näkökulmaksi sopivat kenties parhaiten odotus ja lupaus, siis joulun profetioiden lupaukset (Jes. 11; Miika 5; Jer. 25) ja niiden yhteys jouluevankeliumin ihmeelliseen täyttymykseen.

Otsikko ei ole jouluaaton tekstistä vaan vasta jouluaamun laajennetusta evankeliumilektiosta, Luuk. 2:1–20. Minulle huudahdukseen: ”Nyt Betlehemiin!” tiivistyy jollain tavoin olennaisesti koko kaari Vanhan testamentin profetioiden suurista lupauksista jouluyön ihmeeseen.

Jouluyön tapahtumat piirtävät eteemme kantavan sillan odotuksesta näkemiseen. ”Siellä me näemme!” Luvattu on syntynyt keskelle, odotus on päättynyt. On alkanut näkemisen aika.

Paimenten luottamuksen jäljessä meistä tulee lupauksen objektien sijasta niiden vastaanottamisen subjekteja. Kedolla lupauksen kuulleista miehistä tulee seimen äärellä vastauksen nähneitä. Tästä näkemisestä miehet palasivat uusina ihmisinä laumansa ääreen. Heillä oli matkassaan Ilosanomien lahja. Kunpa jokainen aatokirkossa kävijä voisi lähteä laumansa ääreen mukanaan vastauksen näkeminen: ”Teille on syntynyt Vapahtaja”!

”Isain kannosta puhkeaa verso. Hänen ylleen laskeutuu Herran henki.” (Jes. 11:1.) ”Hallitsija on nouseva ja kaitseva Herran voimalla. He saavat elää rauhassa.” (Miika

5:4.) ”Hän on kuningas joka hallitsee viisaasti ja saattaa maassa voimaan oikeuden” (Jer. 23:5).

Profeettojen lupaukset olivat niin valtavia, että odotusten niiden täyttymykseksi täytyi kohdistua johonkin kaikki inhimilliset mitat ylittävään. Ei ihme, että vain harva näki vastausta, kun Jumala sen antoi. Vastaanottajiksi tarvitsi valita sen veran pieniä ihmisiä, että vastauksen mitta-kaava riitti heille. Heille riitti, että viesti oli kohdistettu juuri heille: ”Teille on syntynyt...”

Muutamat Hengen herkin silmin varustetut näkivät Jumalan vastauksen jo idullaan: Maria (”Herra on luonut katseensa vähäiseen”, Luuk. 1:48), Sakarias (”Korkeudesta saapuu luoksemme aamunkoitto”, Luuk. 1:78) ja vanha Simeon vastasyntynyt käsissään (”Nyt annat palvelijasi lähteä, silmäni ovat nähneet valon”, Luuk. 2:29). Moni tulee kulkeneeksi valmiin vastauksen ohi, koska se on liian tuttua ja usein kuultua. Joulun vastaus vaatii herkät silmät ja herkät korvat, sen, että Henki saa avata sen, mikä on ihmisen ymmärrykseltä kätketty.

Joulun sanoma tuo eteemme näkymättömän astumisen näkyvään, äärettömän äärelliseen. Jumalan vastaus kätketty niin pieneen, ettei kenenkään tarvitse sen edestä väistyä eikä kukaan voi sen rinnalla nousta toisia ylemmäs. Vain se, jolle seimeen syntynyt Poika kelpaa, voi nähdä Isän. Jouluyö on uuden näkemisen juhla, Hengen silmin vastauksen vastaanottamisen yö. Joka ottaa Pojan vastaan, voi palata riemuiten arkielämänsä laitumille. Ilman sitä joulu jää väistämättä yhtä tyhjäksi kuin kaikki muukin ajan hampaisiin katoava. Seimen ääreltä löytynyt ilo ei pääty milloinkaan. ●

Erkki Jokinen

SRO:n opistopastori

”Teille on syntynyt Vapahtaja!”

LUUK. 2:1–14

JOULUYÖ 24. 12.

Jouluyön evankeliumiteksti päättyy Suomen kirkoissa uuden raamatunkäännöksen mukaisesti sanoihin: ”Jumalan on kunnia korkeuksissa, maan päällä rauha ihmisillä, joita hän *rakastaa*.” Sen päälle lauletaan ”Halleluja”. Jumalan rakkautta kuvaavaa sanaa *agapee* ei kuitenkaan kreikkankielisessä alkutekstissä ole. Sieltä löytyy sana *eudokia*. Sillä on kaksi merkitystä: 1. '(Jumalan) tahto, mielisuosio'; 2. '(ihmisten) hyvä tahto tai tarkoitus tai halu'. Nyt on kyse Jumalan asenteesta meitä kohtaan. Jouluevankeliumissa Jumala ottaa meidät vastaan käyttämällä kuvaa itsevaltiaasta, joka kumartuu alamaistensa puoleen ja ottaa heidät ”suosiionsa” oman vapaan päätöksensä perusteella.

Kedon paimenet eivät kreikkaa ymmärtäneet. Heille täytyi puhua ymmärrettävästi. Aramean sanaan *razon* 'mielisuosio' sisältyy ajatus uhrista, sovituksista ja synnin anteeksiantamisesta. Näin jo kedolta katsahdetaan suoraan Golgatalle.

Pienoisevankeliumin sisältämä *agapee*-rakkaus sopii jouluyöhön. Paimenia ja koko ihmiskuntaa kohtasi nyt Jumalan vapaa, ansaitsematon ja pohjaton rakkaus. Jokainen joulukirkkoon saapuva on tämän saman rakkauden kohteena. Hän kohtaa sen jouluevankeliumissa, Raamatun sanassa, joka kertoo maailmaan syntyneestä Vapahtajasta. Hänen tulisi kohdata samaa rakkautta myös kristillisessä seurakunnassa. Tuntuu siltä, että vain harvoin kristittyjen välinen rakkaus on vetovoimana tulla tuntemaan todellinen rakkauden lähde, Jeesus Kristus.

On siis päästävä lähteelle. On päästävä näkemään suoraan sitä, miten ja millä tavalla Jumala rakastaa maailmaa, sinua ja minua.

Jumalan pyhän valonhohteen maailman ja meidän syntisen, yönpimeän maailman erottaa toisistaan ohut mutta ihmissilmälle täysin läpäisemätön verho. Se on välttämätön, sillä ilman sitä ihminen tuhoutuisi. Maailmanhistoriassa on ollut hetkiä, jolloin verho on hetkellisesti väistynyt syrjään. Jumalan armo, mielisuosio, on ollut niissä hetkissä mukana, niin ettei ihminen ole niiden takia tuhoutunut.

Kedon paimenet kuuluivat tämän maailman pimeydessä vaeltaviin. Ei heillä ollut mahdollisuutta pitää kiinni juutalaisista puhtaussäännöistä. Eivät he työssä tähden voineet osallistua säännölliseen synagogaelämään. He tiesivät sen. Ihmiset heidän ympärillään tiesivät sen. Heille, arvottomille, täytyi Jumalan hyvä tahto ensimmäisenä ilmoittaa. Jumalan ja ihmisten maailman erottava verho heilahtaa hetkellisesti syrjään, ja kohtaaminen tapahtuu. Syntinen ja Herran kirkkaus ovat samassa tilassa. Jumalan kallis armo on tilanteessa läsnä. Paimenet kykenevät ottamaan vastaan ilosanoman Vapahtajan syntymästä.

Emme saa väsyä painottamaan, että Jumalan rakkaus ihmiskuntaa kohtaan on Jumalan konkreettista toimintaa meidän maailmassamme. Ei eilen eikä toissapäivänä mutta kun riittävästi pannaan ihan tavallisia päiviä peräkkäin, oli tuo hetki, jolloin Maria ponnisteli Jeesuksen ihmisten keskuuteen. Itse syntymään ei kerrota liittyneen mitään poikkeuksellista. Syntyminen on aina raskas, naisen maratoniksi sitä kutsutaan. Vääntöä, huutoa, kipua ja sitten vauvan parkaisu, joka suuntasi Marian ja Joosefin huolet raskaudesta vauvan hoitoon. Jumalan pelastushistorian ihmeellinen vaihe, missä Jumala ottaa asunokseen ihmisen muodon, oli alkanut yhdeksän kuukautta aikaisemmin. Silloin Maria oli tullut raskaaksi Pyhästä Hengestä. Nyt hän eli todeksi enkelin lupaukset ja jo etukäteen Elisabetin kanssa vietetyt

riemun hetket. Läheisen kedon paimenet saivat ensimmäisinä jakaa ilon syntyneestä Vapahtajasta.

Jumalan rakkaus ihmistä kohtaan ei leiju epämääräisessä historian tunkkaisuudessa. Sillä on aivan tietyt koordinaatit tässä maailmassa. Kristus Jeesus syntyi vuonna 7 ”ennen Kristusta” (**Karl Hansen**) Betlehemin pienessä kylässä lähellä Jerusalemiä. Jeesus eli lapsuuden ja nuoruuden, kunnes hän ”noin kolmekymmenen vuoden iäisenä aloitti työnsä” (Luuk. 3:23). Hän lähti palvelemaan ja täyttämään Messiaan tehtävänsä. Jeesus täytti lain jokaisen ihmisen puolesta. Emme voi omalla hyvällä elämällämme enää lisätä mitään tähän Jeesuksen pelastustyön ensimmäiseen vaiheeseen. Jumalan pyhä laki on kaikkine vaatimuksineen täytetty jokaisen maailman ihmisen puolesta. Jumalan rakkaus ihmistä kohtaan täyttyi Golgatalla, missä Betlehemin vauvasta aikuiseksi kasvanut Jeesus sovitti ihmiskunnan synnit. Jeesus tuli synniksi (2. Kor 5:21) ja kiroukseksi (Gal. 3:13) häneen siirretystä synnistä (Jes. 53:6). Alköön joulukirkkoon saapunut sanankuulija jääkö vaille tämän jouluevankeliumin tähtäyspisteen kuulemista! Vain tämän evankeliumin kuulemisesta ihminen pääsee käsittämään, että Jumalalla on mielisuosio myös tämän päivän suomalaista kohtaan. Jumalan rakkaus ihmistä kohtaan ei ole vaaleanpunaista vaan verenpunaista.

Kerrotaan eurooppalaisesta monarkista, joka aiheutti hovilleen usein huolia. Hän hävisi hovista ja käveli tuntemattomaksi tekeytyneenä ihmisten keskuudessa. Kun häntä pyydettiin lopettamaan tällaiset tempaukset turvallisuutensa tähden, hän vastasi: ”En voi hallita kansaani, ellen tiedä, kuinka he elävät.” Meillä on Jumala, joka tietää, mitä on elää ihmisen elämää. Hän tuntee sinut. ●

Harri Niemelä

Jämsän seurakunnan vs. kappalainen

Herramme armorikas syntymäjuhla

LUUK. 2:1–20

JOULUAAMU 25.12.

Kesäkuun 19. päivänä vuonna 1944 Turun tuomiokirkon kellojen 12 lyöntiä kuultiin ensi kerran Yleisradion välittämänä koko valtakunnassa. Kannas oli murtunut ja vihollinen Viipurin porteilla. Kuukautta myöhemmin (16.7.) presidentinrouva **Gerda Ryti** puhui radiossa kahdentoista lyöntien jälkeen ja liitti rukousvetoomukseensa kansallispyhäkön kellojen lyönnit ja maan kohtalon toisiinsa. ”Synnyinmaa on hädässä.” Kootkoot Turun kellojen lyönnit koko kansan rukoilemaan! Joulurauhan Turku lienee julistanut kaupungin perustamisesta lähtien. Neljästi tiedetään julistuksen jääneen antamatta: isonvihan 1721 ja Suomen sodan 1809 aikaan sekä vuonna 1917 ja talvisotavuonna 1939. Turku jatkaakoon! Tänään kellojen lyötyä 12 on Suomen Turku julistanut joulurauhan. ”On meidän Herramme ja Vapahtajamme armorikas syntymäjuhla.”

Joulu on Jumalan ihmiseksi tulemisen juhla. Tuskin lienee kaltaisiamme muilla planeetoilla, sillä tänne luomaansa maailmaan Jumala tuli ja aloitti käyntinsä neitsyt Mariasta. Koska emme osaa paremmin sanoa, mistä hän tuli, toteamme, että hän jätti taivaan kirkkauden. Luukas myöhäisheränneenä Antiokian pakanakristittynä katsoo joulua haastattelemiensa Marian ja paimenten silmin. Juutalainen Matteus ehti tutustua Joosefiinkin ja näkee Jeesuksen syntymän isän aatoksiin. Johannes-teologin joulu luotaa pelastushistorian suuret ulottuvuudet. Luukkaan 2-osainen teos valmistuu vuoteen 62 jKr mennessä ja evankelistakollegojenkin vastaavat ilmeisesti samoihin aikoihin. Kaikilla on inkarnaation ihme.

Vuonna 31 eKr **Augustus** 32-vuotiaana vakiinnutti olot. Hän hallitsi vuoteen 14

jKr, jolloin hän kuoli 77-vuotiaana samoihin aikoihin kuin isä Joosefkin. Teatterimies Augustuksen viime sanoiksi väitetään: ”Taputtakaa käsiänne, näytelmä on päättynyt.” Maailman tuolloin ehkä 200 miljoonasta ihmisestä puolet asui Rooman valtakunnassa ja maailman kahdeksasta miljoonasta juutalaisesta kaksi miljoonaa Israelissa. Valtakunnassa Lähi-itä oli levottomin.

Juutalaiset maksoivat veroa 50 % perheen tuloista, neljännes keisarille Roomaan ja neljännes Herodeksen paikallishallinnolle. Evankeliumin ensimmäiset lukijat muistivat Juudaksen v. 6 jKr nostattaman verokapinan. Siksi Luukas huomauttaa, että jouluevankeliumin verollepano ei ollut se vaan aikaisempi, ”ensimmäinen”. Väestönlaskenta veropäivityksineen tapahtui noin 12 vuoden välein. Juutalaiset laskivat aikansa maailman luomisesta, roomalaiset Rooman perustamisesta ja kreikkalaiset ensimmäisistä olympialaisistaan. Luukas ei merkitse mitään näistä, koska evankeliumi kuuluu kaikille, ja Matteus kokoaa sukupolvien ketjun aikaakin määrittämään.

Luukas ikään kuin asettaa rinnakkain kaksi kaupunkia ja kaksi hallitsijaa: Rooma ja Betlehem, Augustus ja Jeesus. Kumman puolesta olisit lyönyt vetoa? Tuntuu kuin Jumala olisi järjestänyt mahdollisimman nöyryyttävät puitteet tulemiselleen kahden maalaisnuoren varassa. Huutaessaan: ”Jumala on suuri!” muslimit ilmaisevat totuuden, jota enkelin ei tarvinnut tulla kertoamaan. Sen sijaan hän sanoi: ”Te löydätte lapsen kapaloituna seimessä.” Matteukselle Jeesusun syntymä varmistaa, että ”Jumala on kanssamme”.

Luukkaalla puolestaan on suuri ilo alussa ja lopussa. Jouluyönä kohtasivat Jumalan kaksi maailmaa: tämä, joka koostuu kedoista, veroista ja herroista, ja se toinen, johon kuuluvat enkelit, pahan valat ja olosuhteet nimeltä taivas ja helvetti.

Jumala, jolla ei ole menneisyyttä eikä tulevaisuutta, tuli aikaan ja paikkaan. Jumala, jota mikään ei rajoita, otti rajallisuuden ylleen. Tietäjät saattoivat huudahtaa: ”Tämä on loputtoman tutkimusmatkamme päätepiste” ja paimenet: ”Tämä on taivasmatkamme lähtöpiste.” Nyt Betlehemiin! Varjot ja surut on pyyhkäisty pois, elämä on tullut! Paimenia ei edes mainita nimeltä, mutta he saavat jouluevankeliumin 20 jakeesta 13 varmaankin siksi, että voisit liittyä heidän seuraansa. Olisivathan he ihmeellisen näkynsä kanssa voineet lähteä vaikka Jerusalemiin, mutta Betlehemin maamaja sai riittää.

Enkelit palasivat sinne, mistä olivat tulleetkin, mutta paimenille ja meille jäi Jumalan ilmoitussana. Se sana vaikutti paimenissa uskon, pani liikkeelle ja teki iloisiksi ja puheliaksi – ilman viiniäkin. Paluu työhön oli nyt arjen juhlaa. Jouluevankeliumi kertoo meille muutoskertomuksen: näin paimenista tuli taivaan tien kulkijoita – jouluseurakunta! Sama voi tapahtua sinulle.

Evankeliumin ääni on kauttaaltaan ”tänä päivänä” ja ”nyt”. Kysymyksessä on sinun ikioma elämäsi tässä ajassa ja ikuisuudessa. Ennen kuin joulut kohdaltasi ovat ohi, kysy vakavasti: ”Miksi Jeesus tuli?” Tai itse asiassa sama kysymys henkilökohtaisemmin: ”Miksi sinä tähän maailmaan tulit?” Elämänkatsomuksestasi ja mielipiteistäsi riippumatta elämäsi ei ole sidoksissa Jeesusukseen vain siksi, että vietät joulua 2012 jälkeen Jeesusun syntymän, vaan ennen muuta siksi, että Jeesus sanoi: ”Minä olen tie, totuus ja elämä, eikä kukaan tule Jumalan, Isän luo muutoin kuin minun kauttani.” Suhteesi Jeesusukseen määrittää elämäsi ja ikuisen tulevaisuutesi, sillä hän on tie, ainoa tie Jumalan luo. Vastaa joulun sanomaan ”Teille on syntynyt Vapahtaja” kuin odottamallesi ystävälle: ”Kiitos, että tulit!” ●

Keijo Rainerma

Sana tuli lihaksi

JOH. 1:1–14

JOULUPÄIVÄ 25.12.

Johanneksen evankeliumin joulukertomus poikkeaa Matteuksen ja Luukkaan vastaavasta – Markuksellahan sitä ei ole. Esitykset eivät ole kontradiktoria, kuten liberaalieksegeeteillä on tapana ajatella, vaan näkökulma on erilainen. Markuksen aloittaessa suoraan Jeesuksen julkisen toiminnan alusta ja ottaessa esiin sen johdopäätöksen julkisen julistamisen, jonka asiaperusta näkyy Matteuksen ja Luukkaan esittämässä neitseestäsyntymässä, menee Johannes varsinaisiin juuriin, Jeesuksen olemiseen jo ennen Marian ilmestyspäivää. Ennaltaolo, pre-eksistenssi, jonka Paavali ottaa esiin Filippiläiskirjeen hymnissään, on varsinainen asiaperuste sille, että jouluna Betlehemissä Marialle syntynyt lapsi on Jumalan Poika, samalla kertaa Jumala ja ihminen, kokonaan molempia, erottamatta ja sekoittamatta, kuten Khalkedonissa määriteltiin.

Vanha viisaus on, ettei järjessä voi olla sellaista, mikä ei ennen ole ollut aisteissa. Siksi ihminen tarvitsee empiriaa. Uusateistien tarinoista kuulee, että kysymys on tästä: on mahdotonta uskoa, koska Jumalaa tai mitään hengellistä todellisuutta ei voi nähdä. Johanneksen vastaväite ei ole, että pitää vain uskoa. Hän vetoaa siihen, että armollinen Jumala on antautunut aistein tavoitettavaksi. ”Sana tuli lihaksi, ja me katselimme hänen kirkkauttaan.” Ettei kysymys ole Johanneksella vain puolihuolimattomasta sivuheitosta, näkyy siitä, että hän vetoaa samaan vielä vanhuudessaan kirjoittamassaan kirjeessä: ”Mikä on alusta alkaen ollut, minkä olemme kuulleet, minkä omin silmin nähneet, mitä katselleet ja käsin koskettaneet, siitä me puhumme: elämän Sanasta. Elämä ilmestyi, me olemme nähneet sen, ja siitä me todistamme. Me ilmoitamme teil-

le iankaikkisen elämän, joka oli Isän luona ja ilmestyi meille. Minkä olemme nähneet ja kuulleet, sen me myös teille julistamme.” (1. Joh. 1:1–3.)

Pietari käyttää samaa argumenttia: ”Emmehän me, silloin kun saatoimme teidän tietoonne Herramme Jeesuksen Kristuksen voiman ja tulemisen, olleet lähteneet seuraamaan mitään ovelasti seipitettyjä taruja, vaan olimme omin silmin saaneet nähdä hänen jumalallisen suuruutensa.” (2. Piet. 1:16.)

Näkeminen, kuuleminen, koskettaminen, kokeminen johtivat ensimmäiset kristinuskon kannattajat ja levittäjät uskoon. Sama tie on avoin myös heidän jälkeisilleen sukupolville, tosin ei – tietenkään – omina aistihavaintoina vaan luottamuksena silloin eläneiden todistajien luottavuuteen, jota puolestaan voidaan perustella monin tavoin. Periaatteessa samalla tavalla tiedämme useimmista niistä asioista, joita pidämme epäilemättä tosin: meillä ei ole niistä omia havaintoja eikä kokemuksia, mutta luotamme muiden havaintoihin, kokemuksiin ja tutkimuksiin.

Oikeastaan tietomme ei ole tietoa sanan ankarimmassa merkityksessä vaan uskoa ja luottamusta. Tätä se ei ole vain silloin, kun joudumme tyytymään muiden välittämään tietoon, vaan myös silloin, kun vetoamme omiin aistihavaintoihimme. Uskomme ja luotamme siihen, että aistimme välittävät meille oikeaa tietoa. Se, mitä tietoisuutemme pitää totena, vastaa sitä ulkoista asioiden tilaa, joka on mieleemme ulkopuolella. Periaatteessa asia on samanlainen ajateltaessa Jumalaa maailmaan ihmiseksi syntyneen Kristuksen kautta katseltuna tai niitä tähän näkyvään maailmaan luonnollisesti kuuluvia asioita, joiden keskellä elämme. Tiedon ja uskon raja ei ole selvä eikä jyrkkä, kuten arkikokemuksemme olettaa.

Äärimmäisen rikkaasta tekstistä voi nostaa esiin tämän pääasian lisäksi

muutakin. Jeesusta nimitetään ”Sanaksi”, alkukielellä *Logokseksi*, joka on filosofisena ja uskonnollisena käsitteenä käypää tavaraa. Kuullessaan puhuttavan Kristuksesta Logoksena saattoi sen hellenistisen ajan pakanallinen ihminen heti samastaa kuulemaansa keskeisimpään olevaisuutta koossapitävään viisauteen, jota hänkin aavisteli oman uskomusmaailmansa kautta. Logos muodosti kosketuskohdan oman todellisuuden ja uuden, kristillisen sanoman välillä. Sama näkyy Paavalin puheesta Ateenassa: ”Sen, mitä te tuntemattanne palvelette, sen minä teille julistan.”

Teksti puhuu myös ihmisten reaktioista, torjumisesta ja vastaanottamisesta. Epäusko torjuu Jeesuksen ja jää koskettamattomaksi, usko ottaa Jeesuksen vastaan, ja se johtaa muuttumiseen, uudestisyntymiseen, johon Johannes palaa luvussa 3. Uudestisyntyminen ei tapahdu ihmisen omasta tahdosta eikä voimasta, vaan sen lahjoittaa uskossa vastaanotettu Jeesus omalla armollaan ja voimallaan. Hän antaa *exuusian*, oikeuden, tulla Jumalan lapseksi. Luonnostaan ihmisellä ei tätä oikeutta ole, koska synty on tuottanut rikkomuksena moraalisen ja oikeudellisen esteen Jumala-yhteydelle. Sovitus, joka oli Jeesuksen maailmaan syntymisen syvin syy, poisti tämän oikeudellisen esteen. ●

Arno Toivanen

Rovasti, eläkkeellä oleva
Iisalmen kirkkoherra

Kristuksen todistajat

MATT. 10:16–22

TAPANINPÄIVÄ, 2. JOULUPÄIVÄ
26.12.

Raamatussa puhutaan vastustuksesta, joka kohdistuu Jumalan pelastussuunnitelman välittäjiin. Jeesus muistutti Vanhan testamentin vainoista. Heprealaiskirje jatkaa kertoen heidän koettelemuksistaan. Kain vainosi Aabelia, Joosefia vaino-

sivat omat veljet, Daavidia kuningas Saul, Elia pakeni Ahabia, Jeremia heitettiin kairoon, Aamos karkotettiin Beetelistä, Danielin kolme ystävää heitettiin tuliseen pätsiin.

Israelin kansa kärsi vainoa. Kyse ei ollut vain kansojen keskinäisestä valta-politiikasta Makedonian, Syyrian tai Egyptin pi-täessä Israelia valtansa alla. Kyse oli myös uskon ja epäuskon taistelusta. Tuhannet juutalaiset muuttivat naapurimaihin Jeesuksen syntymää edeltäneiden kolmen vuosisadan aikana. Syyria pani toimeen vainon, jossa tuhansia juutalaisia tapettiin, koska he kieltäytyivät osallistumasta pakanalliseen epäjumalanpalveluun ja py-syivät uskollisina Jumalan ilmoitukselle.

Jeesuksen edelläkävijää, Johannes Kastajaa, vainottiin. Hänet vangittiin ja mes-tattiin. Jeesusta vainottiin heti syntymän jälkeen. Toimintansa alussa hän ilmoit-tikin kokevansa Johannes Kastajan koh-talon. Jeesuksen vangitseminen, pahoin-pitely ja ristiinnaulitseminen eivät olleet sattumaa. Jumalan pelastussuunnitelma huipentui siihen, että hän itse ihmiseksi tullessa kärsi raskaimmat seuraukset ihmiskunnan syntien tähden. Ellei hän olisi kärsinyt eikä sovittanut syntejämme, meidän olisi itse kärsittävä kadotuksen vai-va syntiemme rangaistukseksi. Jeesuksen tähden meidät on täydellisesti lunastettu vapaaksi syntiveiloistamme. Jokainen Ju-malan anteeksiantoon uskova on pelastet-tu. Ei ole mitään kadotustuomiota niille, jotka ovat Jeesuksessa Kristuksessa.

Ikuinen elämä on pelastetuille lepo kai-kista vaivoista. Tässä elämässä kristityt joutuvat yhdessä kaikkien muiden kanssa kokemaan synnin ajallisia seurauksia. Lisäksi he joutuvat elämään kuin lam-paat susien keskellä, vainottuina uskon-sa tähden. Maailmaa ärsyttää puhe Jee-suksesta. Se haluttaisiin vaijenta. Jeesus valmisti opetuslapsiaan siihen, että he tulevat kokemaan maailman vihaa, her-

jausta, panettelua, pahoinpitelyä, oikeuteen vetämistä, hengellisistä yhteisöistä erottamista, vieläpä marttyyriutta. Kaikki tämä oli tuleva heidän osakseen hänen nimensä tähden. Niiden, jotka ottavat vastaan evankeliumin, on tähän varauduttava. Jopa aivan läheiset, oman perheen jäsenet, saattavat nostaa vainon Jeesukseen uskovia vastaan. Älkööt he kuitenkaan menettäkö toivoaan. Kristityillä on kaksi puolustajaa: Jeesus isän tykönä tai vaassa ja Pyhä Henki täällä heidän sydämessään. Henki antaa oikeat sanat silloinkin, kun vainotut eivät tiedä, mitä heidän pitäisi sanoa, kun heitä vainotaan ja riisutaan omista voimistaan, rohkeudestaan ja kyvystä puolustaa itseään.

Vaikeat ajat opettivat kärsivällisyyttä jopa Jeesukselle, vaikka hän on Jumalan Poika. Hän muistutti, että vaino, kaikista kauheuksistaan huolimatta, kertoo sen kohteeksi joutuneen opetuslapsuudesta, suhteesta Jumalaan. Se on todistus uskosta niille, jotka eivät usko, ja Jumalan kutsu vainoojille ottaa vastaan lahjoista suurin, ikuinen elämä Kristuksessa. Toinen joulupäivä kertoo tällaisesta kristityn todistuksesta. Jerusalemin alkuseurakunta ei välttynyt vainolta, koska apostolit eivät lakanneet muistuttamasta ihmisten syntisyydestä ja Jeesuksen ristiinnaulitsemisesta. Julistus hänen kuolleista nousemisestaan lisäsi vihaa ja katkeruutta niissä, jotka luulivat päässeensä eroon hänestä.

Fariseukset ja kansa olivat aluksi maltillisia. Stefanoksen tähden heidän asenteensa muuttui. Hänen väitettiin puhuneen lakia ja pyhäkköä vastaan. Nousi myrskyisiä vaino kristittyjä vastaan. Stefanos kivitettiin. Koko seurakunta hajosi eri puolille Juudeaa ja Samariaa. Ennen kuolemaansa Stefanos rukoili kivittäjien puolesta. Ainakin yksi näistä kääntyi. Saulus, uudelta nimeltään Paavali, muutui kristittyjen vainoojasta Kristuksen todistajaksi ja vainotuksi.

Vaikka kristittyjen asema oli Roomassa tukala keisari Neron järjestelmällisissä vainoissa, apostolit kehottivat kristittyjä olemaan alamaisia esivallalle, rukoilemaan sen puolesta ja antamaan keisarille veroa, niin kuin Jeesus opetti. Keveä ja pinnallinen usko ei olisi kestänyt noissa vainoissa. Tarvittiin samanlaista asennetta kuin oli niillä uskovilla, joihin Jeesukin viittasi. Raamattu kertoo nyt meille rohkaisuksi niistä, joita oman heikkouden keskellä kantoivat Jumalan lupaukset. Ennen kaikkea kantakoon meitä niin kuin heitä ikuisen elämän toivo. On viisautta pitää itsepintaisesti kiinni Jumalan sanan totuuksista ja elää niihin turvaten. On viisautta taistella syntiä vastaan ja kilvoitella, sillä sotkeutuessaan synnin syövereihin kristitty on heikoilla ja helppo saalis vastustajalle. On viisautta elää päivittäin syntien anteeksiantoon turvaten. Se tekee kristitystä vahvan ja antaa voimia ja rohkeutta, joita hänellä ei muuten ole. Jumalan vahvistamana hän kykenee osoittamaan rakkautta vainoojiaankin kohtaan ja rukoilee heidän puolestaan.

Kristittyjen vainoaminen tavalla tai toisella ei lopu nykyisenäkään aikana. On olemassa syvä juopa jumalattomien ja Kristuksen sanalle uskollisten välillä. Raamatussa ennustetaan elävää kristillisyyttä vastaan suunnattujen vainojen lisääntyvän ja kiihtyvän, mitä lähempänä ollaan nykyisen maailmanajan päättymistä. Ei ole sattuma, että vainoilla on merkittävä sija Raamatun viimeisessä kirjassa. Emme voi vainoille mitään, mutta kristittyjen on lupa etsiä suojaa ja paeta, jos niin on tarvis. Uskosta luopuminen on eri asia kuin itsensä suojeleminen. Alkuseurakunnastakin lähdettiin uusille seuduille vainojen puristaessa. Samalla evankeliumi levisi noille uusille alueille. Evankeliumi on tarkoitettu kaikille kansoille. ●

Antti Herkkola

Kalvolan seurakunnan kirkkoherra

Pyhä perhe

1. SUNNUNTAI JOULUSTA 30.12.

LUUK. 2: 33–40

Tätä pyhäpäivää ei ole kirkkovuodessa aina. Kun se on, jumalanpalveluksiin osallistuu ehkä vähän väkeä, koska suuri joulu on juuri ohitettu ja tämän pyhän sisältö ei tunnu sen rinnalla tärkeältä. Kirkon evankeliumikirjassakin pyhälle on vain yksi tekstivuosikerta, joten vaihtelua ei ole.

Päivän evankeliumi kertoo Joosefin, Marian, Jeesuksen sekä iakkäiden Simeonin ja Hannan kohtaamisesta Jerusalemin temppelissä. Simeon puhkeaa lapsen nähdessään rukoilemaan: ”Silmäni ovat nähneet sinun pelastuksesi, jonka olet kaikille kansoille valmistanut: valon, joka koittaa pakanakansoille, kirkkauden, joka loistaa kansallesi Israelille” (Luuk. 2:30–32).

Nämä ihmiset kuuluivat ilmeisesti hengelliseen, epäpoliittiseen liikkeeseen, jota sanottiin ”maan hiljaisiksi” (Ps. 35:20). He eivät olleet oikeistolaisia saddukeuksia, eivät keskustalaisia herodilaisia, eivät vasemmistolaisia fariseuksia, eivät väkivaltaista vallankumousta ajavia ääri-vasemmistolaisia selootteja, eivät yhteiskunnan ulkopuolelle asettuneita Qumranin essealaisia. He olivat vähävaraisia, työteliäitä, Jumalan ja yhteiskunnan laille kuuliaisista, veronsa maksavia, huomauttamattomia hurskaita, yksittäisiä henkilöitä, perheitä tai järjestymättömiä pieniä piirejä. He uskoivat Israelin Jumalaan, kuuntelivat Raamatun sanaa, osallistivat synagogan sapattijumalanpalveluksen rukouksiin, lauloivat Israelin virsiä ja tekivät pyhiinvaellusmatkoja Jerusalemiin. He odottivat kärsivällisesti ”Israelille luvattua lohdutusta” (Luuk. 2:25) eli Messiasista Herran (kärsivänä) palvelijana, jollaisena Jesajan laulut (42:1–7; 49:1–6; 50:4–9; 52:13–53:12) ja niihin liittyvä paljon myöhempi (pseudepigraafinen) Heenokin kirja hänet esittävät. Heille Messias ei ollut

virallisen juutalaisuuden mahtava kuningas, joka väkivallalla kukistaisi Rooman sarron ja vapauttaisi Israelin.

”Maan hiljaiset” kasvattivat lapsensa samaan uskoon. Tällaisessa henkisessä, hengellisessä ja yhteiskunnallisessa ilmapiiirissä Jeesus kasvoi, ei katkeruudessa eikä vallankumouskiihkossa. Joosef ja Maria tottelivat keisarin verollepanokäskyä ja esivaltaa. Niin kuin he Jeesuskin sitten antoi ”keisarille, mikä keisarille kuuluu, ja Jumalalle, mikä Jumalalle kuuluu” (Matt. 22:15–22).

Evankeliumikirjassa päivän otsikkona on *Pyhä perhe*. Se onkin perusteltua. Vaikkei Joosefilla ollut fyysistä sidettä Jeesukseen, hänen asemansa Jeesuksen kasvatusisänä ja Abrahamista juontuvaan sukuun liittäjänä (Matt. 1:1–16; Luuk. 3:23–38) oli ainutlaatuinen. Vaikka Jeesus Jumalihmisenä oli ainutlaatuinen, hänen ihmisyydelleen oli suuri merkitys sillä, millaisessa perheessä hän kasvoi. Hän ei joutunut kokemaan ”lasista lapsuutta”, ei vanhempien välien rikkoutumista, ei vanhempien julmuutta lasta kohtaan. Suomalaiset avioliitot kestävät nykyään keskimäärin 11 vuotta. Vähän alle puolet niistä päätyy eroon. Vuonna 2010 yhden vanhemman perheitä oli 117 782, isän ja lapsen muodostamia näistä 13 %. Avopareilla muuttaminen erilleen on lähes kolme kertaa yleisempää kuin aviopareilla. Jos parilla on yhteinen lapsi, eroaminen on epätodennäköisempää.

Sen sijaan Jeesus on kyllä saanut kantaa kaksi tuhatta vuotta aviottoman lapsen häpeää niin kuin äitikin omaa häpeäänsä. Kokemuksesta hän ymmärtää nämäkin kärsimykset. Jeesus huolehti leskiäidistään viimeiseen hengähdykseensä saakka.

Espanjalainen arkkitehti **Antoni Gaudí** (1852–1926) suunnitteli Barcelonaan tempelin, joka vasta kaksi vuotta sitten vihittiin kirkoksi. Se on yksi maailman erikoisimmista ja tunnetuimmista kirkoista ja

Barcelonan maamerkki ja tunnetuin nähtävyys. Sen nimi on *Pyhä perhe* (*La sagrada familia*). Tämä leimaa koko kirkkoa. Yksi sen neljästä fasadista on omistettu Jeesuksen syntymiselle ja ihmisyydelle. Siinä on hänen synnyttäjänsä, neitsyt Maria. Oven yläpuolella on veistoksena Joosef. Toinen fasadi kuvaa Jeesuksen kärsimystä ja kuolemaa. Sen yläpuolella on kivinen veistos Ristiinnaulitusta, jonka taipuneen pään päällä on avoin kirja – Raamattu. Yhdistämällä Raamatun sen keskeisimpään ja vaikeimpaan, ihanimpaan ja pyhimpään tapahtumaan arkkitehti korostaa kirkon avautumista Raamatusta ja Raamatun keskeistä asemaa. Alttarin yllä on katos, jonka alapuolella Jeesus, Pyhän perheen Poika, ristiinnaulittuna kaartuu alttarin ja kirkkokansan ylle.

Nasaretin pyhä perhe oli rakkauden, rukouksen ja työn tyyssija, joka perustui yhden miehen ja yhden naisen uskolliseen rakkauteen ja oli siten kehys uudelle elämälle sen saadessa alkunsa, syntyessä, kasvaessa ja luonnonmukaisesti loppuessa. Tämä perhe on mallina ”tavallisemmillekin” perheille. Olennaista on, että Jeesus oli siellä. Hän antaa yhä avun niillekin kodeille, jotka eivät ole yhtä ehjiä ja sopuisia kuin hänen kotinsa. Itsensä uhraava rakkaus on perheen perusta.

Alkukielisessä Uudessa testamentissa esiintyy usein sana *oikos*, jonka peruseritys on ’rakennus’, ’talo’. Se tuli merkittävään myös niitä, jotka talossa asuvat, eli ’perhettä’ ja sen ’kotia’. Sitä käytetään myös Jumalan seurakunnasta, jonka yhteisöllinen ydinolemus on perhe. Toisaalta se saa mallinsa maallisesta perheestä. Toisaalta se vaikuttaa maallisiin perheisiin mallin ja voiman antajana. Niin kuin pyhässä perheessä oli isä ja äiti, niin seurakuntaperhekin tarvitsee isän ja äidin. Tämä on yhteisöllinen ydinajatus uusitamentillisessä käsityksessä seurakunnan virasta/viroista.

Aarrearkku Luukkaan jouluevanke-liumin lukijalle ja julistajalle on tanskalaisen **Karl Robert Hansenin** ”*Ja tapahtui niinä päivinä, että...*” (1984). Se julkaistiin suomeksi 1986 Perussanomien Raamattukirjastossa niteenä 5 ja on nyt loppuunmyyty. Sitä kannattaa kuitenkin kysyä kirjastosta. Siitä saa aineistoa jopa 125 joulupuheeseen! Edellä sitä on käytetty jonkin verran. Perussanomien kannattaisi ottaa kirjasta uusi painos. ●

Raimo Mäkelä

”Hän ei väisty viereltäsi”

LUUK. 13:6–9

UUDENVUODENAATTO 31.12.

”Tänne saakka on tultu hänen voimassaan, huomispäivästä vielä en tiedä.” (*Exit.*)

Vuodenvaihde voi olla hyvä aika pysähtyä tarkastelemaan mennyttä vuotta. Päivittäisen tilinteon lisäksi on ajoittain hyvä arvioida omaa elämää ja omia tekoja myös laajemmin Jumalan edessä. Anna Jumalan sanan ja rukouksen johdattaa sinua tällaiselle paikalle!

Kysymykset auttavat itsetutkistelussa. Niitä voivat olla esimerkiksi: Mitä hedelmää on vuoden aikana syntynyt? Mitä olet tehnyt ja saavuttanut? Onko elämäsi suunta oikea?

Päivittäin tarvitsemme oikeaa itsetarkkailua ja anteeksiantamista. Omat tekomme eivät kestä Jumalan kasvojen edessä.

Vertaus hedelmättömästä viikunapuusta jää avoimeksi. Jo kolme vuotta Herra on odottanut hedelmää turhaan. Nyt on mitta täysi. Puu on poistettava. Puutarhuri pyytää vielä yhtä armon vuotta, mutta vertaus jää kesken. Emme tiedä, saako puu aikaa vai kaadetaanko se. Vertaus on jatkoa Jeesuksen parannussaarnalle, joka kohdistuu jokaiseen ihmiseen. Hän haastaa kuulijansa tekemään parannuksen. Apostolit jatkoivat samaa julistusta: ”Kaikkien ihmisten kaikkialla on tehtävä

parannus” (Ap.t. 17:30). Vaikein kysymys kohdistuu kuulijaan: Emme tiedä, onko vielä armon aikaa jäljellä vai onko jo tehtävä lopullinen tilinpäätös.

Usko Jumalan hyvään huolenpitoon on vahva. Luottamus Jumalan armoon on niin vahva, ettei hedelmättömän viikunapuun lisääaikaa epäillä lainkaan. Nykäänäkäntönsä otsikko kertoo armollisesta lopputuloksesta. Sitä ei epäillä. Meille ei kerrota, saako puu vuoden armon aikaa vai kaivetaanko se juurineen pois. Emme myöskään tiedä, onko puu hedelmätön myös vuoden jälkeen. Minkään ei tulisi olla elämässä itsestään selvää, ei edes sen, että hedelmäpuu kantaa aina hedelmää.

Jeesus puhuu kylväjävertauksessaan siemenestä, joka kantaa hyvässä maassa satoa kolmekymmen-, kuusikymmen- tai jopa satakertaisesti. On mahdoton ajatus, ettei hyvässä maassa kasva hyvää satoa. Siksi maa kuokitaan ja lannoitetaan.

Entä jos ihminen ei ole hyvää maata, ei hyvä puu eikä kannu hyvää satoa? Tämä on kipeä kysymys. Olisi jo aika, mutta syystä tai toisesta hyvää hedelmää ei synny. Kuinka kauan kelpaan hyödyttömänä? Vienkö minä elinvoimaa muilta?

Luther selittää *Isä meidän* -rukouksen selityksessä: ”Jumalan hyvä, armollinen tahto tapahtuu kyllä ilman rukoustammekin, mutta me pyydämme tässä rukouksessa, että se tapahtuisi myös meidän keskuudessamme.” Jumala on armollinen ja laupias. Miten tähän voi sovittaa Jumalan tuomion?

Päivän vertauksessa puutarhuri ja omistaja on ymmärretty Jumalan kahdeksi puoleksi, totuudeksi ja armoksi. Pyhä Jumala on kiivas ja tuomitsee oikeudenmukaisesti kaiken vääran, mutta hän on myös suuri armossaan ja laupeudessaan. Jumalan laki sanoo: ”Kaada se.” Jumalan evankeliumi sanoo: ”Anna sen olla vielä vuosi.”

Jo kolme vuotta eikä lainkaan hedelmää! Uskonnolliset johtajat myös saivat

kolme vuotta kuulla Jeesuksen opetusta. Heissä ei syntynyt uskoa Jeesukseen. He olivat nähneet ihmeitä ja kuulleet Jeesuksen opetusta. Miksi hyvä hedelmä, pelastava usko, ei ollut syntynyt?

Miten on meidän laitamme? Onko jo tuomion aika, vai vieläkö annetaan anteeksi? Meidän nykyisten Herran viinitarhan hoitajien tehtävä on rukoilla armon aikaa. Tehtävämme on julistaa Herran kuolemaa siihen asti, kunnes hän tulee, että usko syntyisi, ihmiset kääntyisivät ja pelastuisivat.

Elämän tarkastelun tulee viedä meidät lähelle Jeesusta, armon alle Jeesuksen yhteydessä. Vielä Jeesus kutsuu yhteyteensä: ”Tulkaa minun luokseni.” Jeesuksen yhteydessä on vielä armonaika. Tähän yhteyteen saakoon Jumala meidät johdattaa! Tänä päivänä tärkeintä on kuulla Jumalan sana ja uskoa synnit anteeksi. ●

Ari Kunnamo

Espoon tuomiokirkko-
seurakunnan kappalainen

Jeesuksen nimessä

EVANKELIUMI: LUUK 2:21
UUDENVUODENPÄIVÄ 1.1.

Uusi kalenterivuosi aloitetaan Jeesuksen nimessä – tai jotkut aloittavat. Pieni suuri valinta. ”Mitä teettekin, sanoin tai teoin, tehkää kaikki Herran Jeesuksen nimessä” (Kol. 3:17). Presidentti **Ahtisaaren** ajoista asti olen alkanut eniten presidentin uudenvuodenpuheesta odottaa, että päämies toivottaa kansalle Jumalan siunausta. Selainen on arvojohtajuutta – niin kuin toki siunaustoivotuksen pois jättäminenkin. Siunaustoivotuksen jälkeen tuntuu rousvan rakastama Strauss-konserttikin vielä kauniimmalta.

Juutalaisilla oli sama tapa kuin suomalaisillakin. Lapselle nimeksi annettiin jokin suvussa käytetyistä nimistä (Luuk. 1:59–61). Nimi, historia ja perimä sitovat

meidät sukuun. Jeesuksen sukuluettelossa Matteuksella ja Luukkaalla on eroja – sukututkijat tietävät, että eroilla voi olla monia syitä – mutta Jeesusta lähelle tuleva nimi *Joosua* esiintyy suvussa vain kerran (Luuk. 3:29). Ympärileikkauksen yhteydessä poikalapsi sai nimen *Jeesus*, koska enkeli oli hyvässä ajoin niin ilmoittanut ja tietyistä syistä: ”Hän pelastaa kansansa sen synneistä” (Matt. 1:21). Heprean sanasta johdettu nimi *Jeesus* merkitsee vapauttamista, avaraan paikkaan johdattamista. Suomen sana *Vapahtaja* on hyvä. Synneistä pelastaja syntyi ihmissukuun, jonka jäsenet tunnustavat: ”Olen syntymästäni saakka ollut syntinen ihminen” (minulla on syntiset geenit) ja ”isieni taivoin... tehnyt syntiä ajatuksin ja sanoin, teoin ja laiminlyönnein” (ihan oikeasti).

Raamatun mukaisesti uskontunnustus ei peittele Jeesuksen ihmisyyttä: hän ”tuli lihaksi Pyhästä Hengestä ja neitsyt Mariasta ja syntyi ihmiseksi” voidakseen olla kaltaistemme ja sijaisemme ja synnitömänä lunastajamme, jonka ei tarvinnut kärsiä omien syntiensä tähden. Koska synti oli tullut lihaksi mieleen, kieleen, jalkoihin, käsiin, silmiin, korviin, täytyi armonkin tulla lihaksi. Jeesuksen kädet ja jalat naulattiin, pää runneltiin, kieli kuivui, jotta meidän syntimme sovitettiin. Meidän kätemme ja jalkamme ovat vapaat tekemään ja menemään, ajatukset lentämään ja suu puhumaan. Oikeat syntiset tarvitsevat oikean Sovittajan ja kuolevaiset todellisen kuoleman voittajan. Pelkät ideat ja aatteet eivät tässä riitä. Näin tapahtui ”meidän ihmisten ja meidän pelastuksemme tähden”.

Vastoin epäuskon teologiaa, joka erottaa uskon Kristuksen ja historian Jeesuksen, Raamattu vie meidät paimenten, tietäjien, Simeonin ja Hannan kanssa katsoomaan inkarnaation ihmettä. Paavali kuvaa sitä meille Kristus-hymnissään (Fil. 2:5–11). Khalkedonin tunnustus sanoittaa

Kristuksen luontoa kuin hehkuvaa rautaa, josta ei voi sanoa, missä rauta loppuu ja tuli alkaa.

Evankeliumi ei ole viesti taivaisiin kurkottavasta ihmisestä vaan alas tulleesta Jumalasta. Hänen elämäkertansa alkaa jo ennen Mariaa. Koko Vanha testamentti on kirja hänestä, Jumalan lupaamasta Messiaasta (kreikaksi *Kristus*). Luukkaan sukuluettelo ulottuu Aadamiin ja sitten Jumalaan. Evankeliuminsa aluksi Johannes kurkottaa maailmankaikkeuden alunkin taakse, samoin Nikean tunnustus: ”– joka ennen aikojen alkua on Isästä syntynyt, Jumala Jumalasta – joka on Isän kanssa yhtä olemusta ja jonka kautta kaikki ovat tehdyt.” Raamattu vie meidänkin juuremme ei vain Jumalan luomistyöhön ja luomistahtoon vaan ikuisen pelastustahtoon: ”Jo ennen maailman luomista hän on valinnut meidät Kristuksessa olemaan edessään pyhiä ja nuhteettomia Kristuksesta osallisina. Rakkaudessaan hän näki hyväksi jo edeltä määrätä meidät yhteyteensä, omiksi lapsikseen, Jeesuksen Kristuksen tähden.” (Ef. 1:3–6.) Jo ennen ajan ja maailman alkua oli sinun ikuinen pelastuksesi Jumalan mielessä. Kun aika sitten oli täyttynyt, lähetti Jumala Poikansa, joka teki kaiken valmiiksi todistajien läsnä ollessa. Enkelten viestiin: ”Teille on syntynyt Vapahtaja” saat todellakin vastata: ”Minun Vapahtajani!” Armo ei ole eilisen keksintöä eikä pelastuksesi omassa varassasi.

Raamattu antaa monta nimeä ja kuvaa Jeesuksesta. Yksi kauneimmista on kansan antama: ”syntisten ystävä”. Publikaanin kanssa saamme rukoilla: ”Jumala, ole minulle syntiselle armollinen” ja Lutherin kanssa veisata: ”Syntist’ et hylkää, armias.” Hän on ”Hyvä Paimen”, joka turvaa ja ruokkii laumansa alkaneenakin vuonna. Tiedät ruoanjakopisteet. Mitä huomina tuoneekin, lampaalle riittää, että paimen tuntee maaston. Jeesuksen

nimessä aloitettu päivä siunaa meidät Jumalan johdatukseen. Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen meidät lähetettiin kasteen kautta matkaan. Sait Jumalan lapsen aseman ja Kristus-sanasta kristityn nimen. Kuinka on mennyt taivaan kaidalla tiellä? Kun lähetyskäskestä huolimatta Apostolien teot kertoo kasteista Jeesuksen nimeen, sisältyy siihen Jumalan koko kolminaisuus samaan tapaan, kuin rukoilijankaan ei tarvitse miettiä, osoittaako rukouksensa Jumalalle, Jeesukselle vai Pyhälle Hengelle. Vastaanottaja hoitaa osoitteen ja postimaksun. Rukoilemme kuitenkin Jeesuksen nimessä, koska tunnustamme, ettei meissä eikä meillä ole syytä rukouksen kuulemiseen, vaan kaikki perusteet ovat Jeesuksessa.

Vaativuuteen ja heiveröisiin käsiin oli maailman Pelastaja laskettu, kun Maria ja Josef kantoivat viikon ikäisen tempeliin. Jeesuskin tarvitsi isän ja äidin, nuo kunnioitettavat ja rakkaat Jumalan edustajat. ”Älä pelkää” sanottiin Marialle, Joosefille, paimenille ja tänään sinulle. Vapahtaja on tullut, kaikki on hyvin. On ihmeellistä, että ääretön mahtuu äärelliseen: Jumala syntyy ihmiseksi, Jumalan ilmoitus annetaan ymmärrettävinä ihmisinoina, ja Jeesus on itse ehtoollisen leivässä ja viinissä. On kuin jokainen ehtoolliskirkko olisi joulukirkko. Halki ikuisuuden kaikuu autuaitten ylistys ei hyvästä yhteistyöstä vaan Jeesuksen täytetyistä työstä, josta Karitsan haavat vielä taivaasakin muistuttavat. Alussa ja lopussa on Hän. ●

Keijo Rainerma

Jeesus, maailman valo

MATT. 2:1–12

LOPPIAINEN 6.1.

Loppiaisen juuret ovat joulun viettoa vanhemmat. Varhaisina aikoina loppiaista vietettiin Jeesuksen syntymän ja kasteen

muistopäivänä. Sen vanha nimi *epifania* merkitsee Herran ilmestymistä. Nykyisessä kalenterissamme loppiainen päättää joulunvieton. Sen sanoma kertoo Jeesuksesta kumartamaan tulleista itämaan tietäjistä.

Evankeliumit kertovat suhteellisen niukasti Jeesuksen lapsuudesta. Eniten Jeesuksen lapsuudesta tiedämme Matteuksen evankeliumista. Kertomus itämaan tietäjistä on vain Matteuksella.

Teksti alkaa tietäjien (kr. *magoi*) tulosta Jerusalemiin. He etsivät tähden ilmestymisen perusteella juutalaisten kuningasta. Tekstin ilmaisusta ”idästä” on vaikeaa sanoa, mistä tietäjät tarkalleen tulivat, mutta on arveltu heidän tulleen Babylo-niasta. Tällä alueella tähtien tarkkailu oli merkittävä ajan tutkimuksen haara. Meidän aikaamme saakka on selitetty eri tavoin tähti-ilmiön syntyä.

Matteus ei valitettavasti kerro tarkemmin, keitä tietäjät olivat. Ehkä he olivat tuon ajan tähtien tarkkailijoita ja ennustajia. Heidän lukumääränsä ei mainita. Tavallisesti on ajateltu heitä olleen kolme, mutta itäisten kirkkojen perinteissä mainitaan jopa kaksitoista tietäjää.

Tietäjät saapuivat Jerusalemiin ja menivät hallitsijan puheille. Jerusalemissa hallitsi tuohon aikaan Herodes Suuri, joka tunnetaan vanhan ajan merkittävänä rakentajana. Hän kuoli vuonna 4eKr. Hän rakensi Jerusalemin temppelin sellaiseksi kuin se oli Jeesuksen aikana ja etsi näin juutalaisten suosiota. Hän rakensi myös toisen linnoitusmaisen alueen, joka sijaitsee 15 km:n päässä Jerusalemissa etelään. Molemmat olivat merkittäviä ajan rakennustaidon näytteitä. Herodes edusti rakennustoiminnallaan ja elämäntavallaan hellenististä kulttuuria.

Tekstin jännitteitä on, kuinka Jeesuslapsi haastoi mallisen vallan. Herodes pelästyi asemaansa ja koki sen uhatuksi. Hän hallitsi Rooman imperiumin edusta-

jana juutalaisten alueella. Tässä mielessä hänen asemansa oli epävarma kahden tulen, keisarin ja juutalaisten, välissä. Kysymys perimmäisen vallan haltijasta on ikuinen ja on tuonut kristityille vaikeuksia aina Rooman vallan ajoista nykypäiviin saakka. Maallisten vallanpitäjien on vaikea sietää valtansa haastajaa.

Herodes kutsui koolle ylipapit ja lainopettajat ja tiedusteli Messiaan syntymästä. Messiaalle kuului samalla kuninkuus. Oikealla Messiaalla on oikeat tuntomerkit. Yksi niistä on syntymäpaikka. Juudean pieni Betlehem on Messiaan kaupunki. Lainopettajat viittasivat Vanhan testamentin ennustuksiin (esimerkiksi Miika 5:1).

Tekstin polttopiste on, että tietäjät tunnustavat Jeesuksen. He kumartuvat maahan ja luovuttavat lahjansa: kultaa, suitsuketta ja mirhaa. Maahan kumartuminen on itämainen tapa, jota saattaa nähdä nykyisinkin esimerkiksi Etiopian kirkossa. Tietäjien lahjoille on etsitty vertauskuvalista selitystä. Yksi vanhoista selityksistä on, että kulta viittaa Jeesuksen kuninkuuteen, suitsuke hänen jumaluuteensa ja mirha hänen kuolemaansa.

Syntyessään Jeesus-lapsi sai erilaista kohtelua. Matteus haluaa korostaa, että Israelin ulkopuolelta tulleet pakanat kunnioittivat Jeesus-lasta. Heitä on pidetty kansojen edustajina. Siksi loppiainen on lähetyksen pyhä. Se muistuttaa Raamatun pelastushistoriallisesta jännitteestä kansan (Israelin) ja muiden kansojen välillä. Jumalan kirkkaus näkyy hänen Pojassaan, pienessä lapsessa.

Jeesus on sekä Israelin että kansojen Vapahtaja. Mitä tämä yhteys tarkoittaa lähetyksen näkökulmasta? ●

Juhani Koivisto

Pastori, SEKL:n aluekoordinaattori

Kasteen lahja

MATT. 3:13–17

1. SUNNUNTAI LOPPIAISESTA 13.1.

Jeesuksen ympärileikkaukseen (Luuk. 2) ja kasteeseen liittyy merkittävä yhteinen piirre. Jerusalemin temppelissä Simeon ja Hanna olivat profeettoja, jotka ymmärsivät, ettei Jeesus ollut tavallinen lapsi vaan maailman Vapahtaja, kansojen valo ja Israelin kirkkaus. Samoin Johannes Kastaja sai profeetallisen ilmoituksen, ettei Jeesus ole tavallinen kastettava vaan Jumalan Karitsa, joka ottaa pois maailman synnin (Joh. 1). Johannes ei tätä ymmärtänyt, ennen kuin hän sai nähdä Pyhän Hengen laskeutuvan kasteessa Jeesuksen päälle (Joh. 1:33–34).

Vanhan liiton sakramentissa Jeesus liitettiin kahdeksan päivän ikäisenä Israelin seurakunnan jäseneksi. Näin hän samastui Jumalan omaisuuskansaansa. Jumala osoitti, että ”pelastaja nousee juutalaisista” (Jeesuksen sanat Sykarissa, Joh. 4:22). Kasteeseen Jeesus aloittaa pelastustyön, johon jo Simeon oli profetiassaan viitannut. Ympärileikkaus tarkoitti vain omaisuuskansaa, kaste kaikkia maailman kansoja.

Jeesuksen ympärileikkaukseen ja kasteeseen liittyy molempiin ilmoitus Messiaan kärsimyksestä. Simeon ilmoitti sen Marialle: ”Tämä lapsi on nousemukseksi ja lankeemukseksi, merkiksi, joka hylätään, ja miekka on käyvä myös Marian sydämen lävitse.” Johannes ilmoitti sen kahdesti kutsuessaan Jeesusta Jumalan Karitsaksi, joka täyttää Jes. 53:n ennustuksen Herran kärsivästä palvelijasta (Joh. 1:29,36). Hän ottaa kantaakseen maailman synnin.

Jeesuksen kaste johtaa pelastuksen ydinasioihin. Uuden liiton Joosua, Jehoshua eli Jeesus Vapahtaja, johtaa kansansa Jordan-virran kautta luvattuun maahan. Vanhan liiton esikuva saa valtaisan täyttymyksen. Kristus-kasteeseen liittyvät

Jumalan sana, elävä vesi ja itse kolmiyhäinen Jumala, Isä, Poika ja Pyhä Henki. Jordan-virta kuvaa elävää ja raikasta vettä. Se muuttuu kuitenkin seisovaksi ja kuolleeksi vedeksi, kun se laskeutuu Kuolleeseen mereen. Kaste on elävä vesi niille, jotka elävät uskossa, mutta se muuttuu kuolleeksi niille, jotka eivät usko.

Jumalan parhaat lahjat voivat muuttua ihmisten käsissä turmioksi. Kastekin voidaan tallata maahan ja vetää suruttomuuden päänaluseksi. Siitä tuleekin kasteen hauta eikä ylösnousemus kuolleista (Room. 6:3–5). Kaste on vedenjakaja, joka on toisille nousemukseksi, toisille lankeemukseksi. Kristukseen uskovalle kaste on kertakaikkinen ja samalla jatkuva elävän veden jakaja. ”Te saatte ilolla ammentaa pelastuksen lähteistä” (Jes. 12).

Jeesuksen kasteessa tulee ilmi hänen persoonansa kaksoisluonne. Isä tunnustaa hänet Pojakeen, joka jo ikuisuudessa on ollut ja aina on Isän helmassa (Joh. 1:18). Kasteessa hän suostuu kulkemaan tosi ihmisen tien ja täyttää ennustukset kärsivästä Messiaasta. Hän on *Ebed Jahve*, Jumalan Karitsa (Jes. 53). Karitsa ilmaisee hänen suostumisensa heikkouteen, uhriksi syntisten edestä. Tätä tarkoittava Jeesuksen pyhin nimi *Ihmisen Poika* sisältää merkillisen ja merkittävän kaksoisluonteen. Hän ilmaisee sillä, että silloin ja nyt hän on vielä kärsivä Jumala, joka suostui ristin kauhuihin ja edelleen kärsii omiensa kärsimyksissä ja heikkoudessa. Näin hän ilmaisi itsensä Paavalille, joka vainotessaan Jeesuksen seuraajia vainosi häntä itseään (Ap.t. 9:4–5; 22:7–8). Kerran hän on kuitenkin tuleva kunniassaan. Silloin vastustajat kohtaavat Karitsan vihan (Ilm. 6:16; 11:18). Karitsa on myös Juudan Leijona. Jo nyt hänessä yhdistyvät heikkous ja väkevyys. Vielä hän on kuitenkin armoistumella. Kerran hän on oleva tuomioistumella.

Jeesuksen kasteessa ja kirkastusvuorella Isä ilmoittaa, että hänen Poikansa on

ainoa tie pelastukseen. Häntä on kuultava, jos haluamme saada Jumalan mielisuusion. Isä vetoaa alhaalla laaksossa ja ylhäällä vuorella Jordanin alkulähtelä omaan sanaansa, joka on ilmoitettu jo Vanhassa testamentissa (Ps. 2:7; Jes. 42:1; Jes. 53). Hänen sanaansa meidänkin on vedottava, kun etsien, rukoillen ja totellen tutkimme sitä.

Tarkemmin kirjoitan tästä Matteuksen evankeliumin kommentaarissani *Viesti vuorilta*, s. 59–65. ●

Erkki Ranta

Jeesus ilmaisee jumalallisen voimansa

JOH. 2:1–11

2. SUNNUNTAI LOPPIAISESTA 20.1.

Johannes kertoo ainoana evankelistana Kaanan häistä, joissa Jeesus tekee ensimmäisen julkisen ihmetekonsa – tai pitäisikö sanoa Johanneksen sanoin mieluummin ”tunnustekonsa”. Tuomaan lapsuusevankeliumin ja muiden myöhäisten tekstien Jeesuksen lapsuuden tarinat voidaan jättää omaan arvoonsa. Johanneksen evankeliumissa ei ole kerrottu Jeesuksen ihmeteista kuin pari kourallista. Synoptikot olivat jo antaneet laajemman otoksen näistä, eikä Johanneksella ollut tarvetta lähteä toistelemaan niitä. Evankeliumin lopussa todetaan, että ”paljon muutakin Jeesus teki”. Miksi siis hääjuhlan pöydän juomaongelma on otettu mukaan ”harvoin ja valittuihin” ihmekertomuksiin? Syynä on oltava jokin muukin kuin äimistely veden muuttumisesta viiniksi.

Kaana oli pieni kynä Nasaretin lähellä. Viinin loppuessa on mielenkiintoista, että Maria kääntyy Jeesuksen puoleen. Eihän Jeesus ollut vielä kuuluisa ihmeiden tekemisestä. Mitä Maria odotti Jeesuksen tekemisen? Ehkä hädän keskellä (Maria lienee ollut häissä vastuutehtävissä) hänen mieleensä palautui Jeesuksen erityinen synty-

mä ja se, mitä hänestä oli sanottu. Voisiko Jeesuksesta olla apua tässä pahaisessa paikassa? Tässä itse Jeesuksen äiti antaa meille erikoisen esimerkin siitä, millaisessa asiassa voi ”häiritä” Jeesusta. On lukemattomia syitä, joiden takia ihminen voi kääntyä Jeesuksen puoleen. Pääasia lopulta onkin vain, että käännyimme hänen puoleensa.

Jeesuksen kieltäytymiseksi tulkittavista sanoista huolimatta hän lopulta auttoi häiden viiniongelmassa. Muistuttakoon tämä meitä kristittyjä siitä, ettei Jeesus ole vain syntiemme sovittaja ja Vapahtaja, vaan hän on kiinnostunut myös arjestamme. Hän oli yksi vieraista häissä ja toivotti omalta osaltaan siunausta tuoreelle avioparille. Samalla hän viittaa Kaanan tunnusteen yhteydessä jo todelliseen ”auttamistehtävänsä” ja selittää, että se aika, jolloin hän ilmoittaisi, kuka hän oikeastaan on, ei ole vielä tullut. Johanneksen evankeliumissa Jeesus puhuu kymmenen kertaa omasta hetkestään (tai ajastaan). Vasta jakeessa 12:23 pääsiäisjuhlan aikaan Jeesus sanoi hetkensä tulleen. Tuolloin alkoivat Jumalan pelastushistorian tärkeimmät hetket. Jeesuksen kuolema ja ylösnousemus näyttivät lopullisesti sen, kuka hän oli.

On mielenkiintoista, kuinka Jeesus muutti juutalaisten puhdistusmenoihin kuuluneiden kivivaasien veden (esimerkiksi käsien pesu ennen ruokailua) hääjuhlien viiniksi. Tämä jo omalla tavallaan symboloi sitä, kuinka juutalaiset puhtaussäännökset tulisivat loppumaan sillä perusteella, että itse Jeesus tulisi seuraajiansa puhtaudeksi. Jeesus liitti itsensä juutalaiseen lopunajalliseen odotukseen, jossa Jumalan vanhurskaan valtakunnan tuloa verrataan hääjuhlaan. Jos jo näihin Kaanan häihin Jeesus ”toimitti” yli 500 litraa viiniä, paljonko sitä mahtanee olla niissä juhlissa, joissa hän ehtoollisen asettamissanojen mukaisesti seuraavan kerran maistaa viinipuun antia? Jos Jee-

suksen antama esimaku oli tällainen hääjuhlassa, joka ei ollut vielä hänen ”omansa”, millaiset ovatkaan ne ilojuhlat, jotka kerran järjestetään taivaassa?

Jakeessa 11 mainitaan, että opetuslapset uskoivat Jeesukseen. Tässä vaiheessa heitä oli todennäköisesti vasta viisi – kaksitoista opetuslasta mainitsee vasta 6:67. Myös Marialla näytti olleen vahva usko Jeesuksen apuun. Torjutuksi tulemisestaan huolimatta Maria opastaa palvelijoi- ta tekemään, mitä tahansa Jeesus käsksee. Tässä on jotain yhteistä sen kanaanilaisen naisen uskon kanssa, joka Jeesuksen kieltelyistä huolimatta jatkoi avun pyytämistä tyttärelleen (Matt. 15:21–28) ja sai avun. Sen sijaan kertomus ei sano mitään Jeesuksen veljien uskosta. Ilmeisesti heille Jeesus ei kirkastunut. Heidän epäuskostaan mainitsee suoraan myöhemmin 7:5. Jeesuksen tunnusteot eivät ilman muuta sytytä uskoa kaikissa niiden näkijöissä. Usko tulee yksin Jumalalta. Jumala ei kuitenkaan unohtanut Jeesuksen veljiäkään. Lopulta hekin (ainakin Jaakob ja Juudas) oppivat tuntemaan Jeesuksen. Kohdattuun ylösnousseen Kristuksen he liittyivät siihen joukkoon, joka piti Jeesusta luvattuna Messiaana ja Jumalan Poikana. ●

Veli-Matti Kujala

SRO:n teologisen linjan suunnittelijaja opettaja

Ansaitsematon armo

MATT. 20:1–16

3. SUNNUNTAI ENNEN PAASTONAIKAA 27.1.

Kohdassa Matt 19:30 Jeesus puhuu ensimmäisten tulemisesta viimeisiksi ja viimeisten ensimmäisiksi. Tätä sanomaa hän valaisee vertauksella viinitarhan työntekijöistä luvun 20 alussa. Juutalaiset kirjanoppineetkin tunsivat tapauksen, jolloin hetken työskennelleet ansaitsivat saman verran kuin koko päivän

ahertaneet. Asia opetettiin kuitenkin niin, että viimeksi töihin tullut oli tehnyt töitä enemmän kuin muut tai saattoi syyttää työnantajaansa siitä, ettei tämä ollut palannut häntä aikaisemmin päivällä. Jeesus esittää samantapaisesta vertauksesta uuden tulkinnan.

Viinitarhan isäntä lähti palkkaamaan päivän mittaan useita työntekijöitä viinitarhaansa. Päivä jaettiin kahteentoista tuntiin. Se alkoi kello 6 aamulla ja päättyi kello 18 illalla. Työpäivän pituudeksi tuli 12 tuntia. Työnantaja värväsi työväkeä kolmen tunnin välein, ensimmäiset jo aamu-kuudelta, viimeiset vasta kello 17:n tienoilta. Viininkorjuu alkoi syyskuun lopulla ja kesti sateen tuloon asti. Sato piti saada korjatuksi ennen sadekautta. Siksi pidettiin kiirettä. Kaikki työntekijät olivat terveilleitä minä työpäivän hetkenä hyvänsä.

Ensimmäisten värvättyjen kanssa isäntä sopi palkan suuruudeksi yhden denaarin, joka vastasi työmiehen yleistä päiväpalkkaa. Muiden palkattujen kanssa summasta ei sovittu: ”Maksan sen, mitä kuuluu maksaa.” Kirjanoppineetkin puhuivat tapauksesta, jolloin palkan suuruutta ei mainittu ennakoita, mutta kyse oli erilaisista töistä saadusta erisuuruudesta palkasta. Jeesuksen vertauksen työntekijät saivat kaikki saman summan.

Illalla tuli sitten palkanmaksun aika. Juutalaisen lain mukaan palkka maksettiin auringonlaskun aikaan, noin kello 18 (3. Moos. 19:13; 5. Moos. 24:15). Palkanmaksun saajien järjestys mainitaan vertauksessa erikseen. Ensin maksettiin viimeiseksi töihin tulleille ja sitten ensimmäiseksi saapuneille, jotta kaikki saisivat tietää kunkin palkan suuruuden: sama jokaiselle.

Työntekijät jakautuivat kahteen ryhmään, tyytyväisiin ja tyytymättömiin. Toisille sopimus osoittautui hyväksi, toiset pitivät sitä epäoikeudenmukaisena ja

rupesivat vaatimaan oikeuksiaan. Isäntä teki kuitenkin omallaan, mitä tahtoi. Siinä ilmeni isännän hyvyys, jota nurisijat eivät nähneet. Heille oli tärkeää vain heidän oma menestyksensä. Koko päivän uustaneet muistuttavat tuhlajapoikakeretomuksen vanhempaa veljeä (Luuk. 15), jossa ilmeni kateus, ei oikeamielisyys eikä isän hyvyyden näkeminen.

Vertaus tähtää viimeiseen tuomioon ja pelastukseen, ei niinkään suoritetun palvelustyön palkitsemiseen. Pelastuksen palkka, ”denaari”, on kaikille sama, riippumatta siitä, tullaanko Jumalan valtakuntaan ”aamuvarkaisella” vai ”yhdennelätoista tunnilla”.

Me vaadimme reilua elämää, mutta Jumala antaakin meille hyvydessään armonsa. Pitkään uskossa vaeltaneet kokevat Jumalan lapsena elämisen kivut ja vaivat, jopa vainot ja Herran todistajana toimimisen kivikot. Meidän tulisi iloita jokaisesta uskoon tulleesta, tulevatpa he sisälle Jumalan valtakuntaan elämänsä alussa tai lopussa. Viimehetken käännyttäisistä muistamme ristin ryöväriin. Jeesuksen vertaus kehottaa meitä jokaista kilvoittelemaan, jottemme katkeroituneina ja napisevina joutuisi viimeisen paikalle. Olemmehan me, Jeesukseen uskovat, kaikkien Jumalan lasten kanssa samalla puolella ja saamme pelastuksen ja muunkin armosta, Jeesuksen ansaitsemalla ”denaarilla”. ●

Jorma Satama

Rovasti, Tampereen Viinikan seurakunnan kappalainen

Kristus, Jumalan kirkkauden säteily kaikille kansoille

LUUK. 2:22–33

KYNTTILÄNPÄIVÄ 3.2.

Vaikka kynttilänpäivä määrittyykin joulusta (40 päivää), se sijoittuu kirkkokuudessa pääsiäisjaksoon, paastonaikaa edeltäviin sunnuntaihin. Kyseessä on Kris-

tus-juhla, jossa vastasyntyneen pienokaisen, ihmiseksi syntyneen Jumalan, rooli Pelastajana tulee julki Simeonin profetian kautta. Hänen käsivarsillaan ei ole ”vain” Herran Voideltu, luvattu Messias, vaan ihmiskunnan syntien kantaja ja sovittaja, maailman kaikkien kansojen ja aikakausien Vapahtaja, kärsivä Messias. Joulun ja pääsiäisen ihmeet niveltävät tässä yhteen.

Evankeliumien alkukertomukset – kuten Jumalan sana laajemminkin – paljastavat meille Jeesuksesta sellaista, mitä inhimillinen tieto ja ymmärrys eivät voi tavoittaa. Jeesuksen isälle ja äidille tämä sanoma ja profetia kävivät yli ymmärryksen. Sama ”ihmetys” (*thaumadzo*) heräsi Pietarin sydämessä tyhjällä haudalla tai kansalla sen todistaessa Jeesuksen tunnus- tekoja, niin myös Nikodemoksella hänen kuunnellessaan Jeesuksen puhetta uudestisyntymisen välttämättömyydestä. Olemme pyhän ihmeen äärellä niissä pelastushistorian tapahtumissa, Jumalan teoissa, joista uskontunnustuksessa puhutaan, mutta myös silloin, kun Pyhä Henki kirkastaa sanassaan Kristusta (j. 25–28). Vaihtoehtoinen teksti Joh. 1:14–18 avaa meille Kristuksen olemuksen salaisuutta: ”Sana tuli lihaksi ja asui meidän keskellämme...” Jeesus Kristus toi armon ja totuuden. Hänessä me opimme tuntemaan Jumalan.

Maa­il­mas­sa on monen­lais­ta uskon­nol­li­suutta ja hurskautta. Kovi­n yleis­tä on ihmislähtöinen ja omatekoinen hurskaus, mutta Jumalan edessä se on ”kuin saastainen vaate” (Jes. 64:5–6). Jerusalemlainen Simeon näyttää meille, missä on todellisen hurskauden (*dikaios*) ja jumalisuuden / jumalanpelon (*eulabeos*) olemus. Hän eli Jumalan lupauksista. Hän odotti niiden täyttymistä. Simeonin elämän päämääränä ja sisältönä oli saada kohdata Jumalan lupaama ja lähettämä Vapahtaja, Messias. Hänen odotukseensa ja rukoukseensa vastattiin. Simeonin nimi viittaa myös rukouksen kuulluksi tulemiseen.

Mikä lieneekään ollut Simeonin ennakkokäsitys Messiaasta? Kun vastasyntyneessä Marian pojassa – tai ristin Miehesä – näkee pelastushistorian toteutuvan, se on aina Pyhän Hengen vaikutusta. Niin myös Simeonilla: Pyhä Henki avasi hänen uskonsa silmät näkemään maailman Vapahtajan ja ihmiskunnan toivon tässä halvassa muodossa. Kun Simeon uskoi ja turvautui Jumalan lupauksiin pelastuksesta ja Pelastajasta (*Yeshua*), hänen hurskautensa oli Jumalan edessä vanhurskautta (*dikaiosyne*). Tällainen usko ja kiinnittyminen, takertuminen, ”sinun pelastukseesi” = Jeesukseen (*sooteerion sou; Yeshuatah* – sama kuin Jaakobin rukouksessa kuolinvuoteella, 1. Moos. 49:18) luetaan ihmiselle vanhurskaudeksi. Uskon, toivon ja luottamuksen ankuroiminen Jumalan lahjoittamaan Pelastajaan/pelastukseen avaa meille taivaan. Se toi myös Simeonille rauhan lähteä tästä elämästä, rauhan ja ilon kohdata oma kuolema ja tuomiopäivä.

Simeonin elämä opettaa meille ohimennen myös sen, mitä on olemukseltaan Pyhän Hengen johdatus: se on sitä, että ihmisen ja Jeesuksen tiet kohtaavat. Se on myös sitä, että ihminen tajuaa – uskon ymmärryksellä – tämän kohtaamisen olevan hänen elämänsä tärkein asia. Pyhä Henki aina pyrkii viemään ihmisen Jeesuksen luo ja kirkastamaan, kuka hän on.

Yeshua, Vapahtajamme, on pelastus ja valo kaikille kansoille (j. 31, 32), niin meille pakanoille kuin myös Israelille. Pyhä Henki avaa totuuden, joka oli Simeonin ajan (ja meidänkin aikamme) juutalaisuudessa unohdettu tai torjuttu: Pelastuksen evankeliumi Jeesuksesta kuuluu viedä maailman kaikille kansoille, myös juutalaisille. Tuossa temppeleihetkessä kaivettiin jo lähtökuoppia kaste- ja lähetyksäkyä varten. Päivän Vanhan testamentin teksti Jes. 52:8–10 puhuu samasta pelastussuunnitelmasta ja sen synnyttämästä

ilosta Jerusalemissa, jota kehoitetaan riemuitsemaan siitä, että Herra lunastaa sen, lohduttaa sitä, mutta myös siitä, että kaikki maan ääretkin saavat nähdä Jumalamme pelastuksen (=Yeshua). Jesaja ja Simeon riemuitsevat siitä, että Jeesus on annettu koko maailmalle Vapahtajaksi, syntien sovittajaksi. Valitettavasti tähän iloon ei muita näyttänyt yhtyvän.

Yhteisvastuukeräyksen tänään käynnistyessä on syytä tehdä selväksi, että kehitysyhteistyö, katastrofiapu ja kotimainen diakoninen avustustyö tuovat ajallista apua. Sillä on oma merkityksensä. Ilman evankeliumia ja Jeesusta se jää kuitenkin vain ajalliseksi ja katoavaksi. Todellinen ja kestävä ilo ja rauha leviävät ihmiskunnan Vapahtajan kohtaamisen myötä. Evankeliumin lähetystyö tuottaa hedelmää ikuisuuteen. ●

Tapio Pokka

Pastori, Ev.lut. Lähetysyhdistys Kylväjän aluekoordinaattori, SROS:n vapaaehtoinen julistustyöntekijä

Kiitos kuluneesta – tervetuloa jatkamaan!

Lehtemme julkaisijoiden ja kustantajan puolesta kiitämme lukijoita, kirjoittajia, toimitusta, neuvottelukuntaa ja muita lehden hyväksi työskenteleviä kuluneesta vuodesta ja kutsumme kaikkia jatkamaan aktiivisesti ja uskollisesti ja myös laajentamaan joukkoamme joka alueella. Toivotamme jokaiselle Herramme ja Vapahtajamme armorikasta syntymäjuhlaa ja Jumalan siunausta vuodelle 2013. ”Me Herran nimeen luotamme, / myös uuteen vuoteen kantaa se. / Sen suojaan jäämme toivossa, / et hylkää meitä, Jumala.” (Piispa Herman Råbergh virressä 38:5.) ●

**Keijo Rainerma, Raimo Mäkelä,
Timo Eskola ja Paula Eskola**

Perusta

**Uskon ja ajattelun avuksi
39. vuosikerta
Ilmestyy kuudesti vuodessa**

Julkaisijat

Suomen Evankelisluterilainen Opiskelija- ja Koululaislähetys ry | OPKO
Suomen Raamattuopiston Säätiö | SROS
Suomen teologinen instituutti ry | STI

Vastaava päätoimittaja 2011–2013

Raimo Mäkelä | raimo.makela@kotiportti.fi
050 910 9058

Toinen päätoimittaja 2011–2013

Timo Eskola | timo.eskola@teolinst.fi
09 668 9550

Toimitussihteeri ja taittaja

Paula Eskola | paula.eskola@sro.fi
09 5123 9157

Ulkoasun suunnittelu

Teemu Junkkaala | teemu@gstj.fi

Toimitus 2001–2013

Juha Ahvio | juha.ahvio@elisanet.fi
Ville Kettunen | ville.kettunen@helsinki.fi
Jukka Norvanto | jukka@norvanto.fi
Leif Nummela | leif.nummela@uusitie.com
Olli-Pekka Vainio | olli-pekka.vainio@helsinki.fi
Juha Vähäsarja | juha.vahasarja@sro.fi

Neuvottelukunta 2011–2013

Puheenjohtaja: Keijo Rainerma, Juha Auvinen,
Leif Erikson, Ruth Franzén, Salli Hakala, Markku Ihonen, Tapani Innanen, Timo Junkkaala,
Sammeli Juntunen, Ilmari Karimies, Aleksi Kuokkanen, Jussi Miettinen, Pekka Mäkipää,
Olavi Peltola, Henrik Perret, Timo Pokki, Tapio Puolimatka, Erkki Ranta (varapuheenjohtaja),
Timo Rämä, Niilo Räsänen, Matti Sartonen,
Mauri Tervonen, Lauri Thurén, Aku Visala

Toimituksen osoite

PL 15, 02701 Kauniainen

Kustantaja

Perussanoma Oy

Tilauspalvelu

Sirpa Mäkelä | tilaukset.perusta@perussanoma.fi
09 5123 9152 | PL 15, 02701 Kauniainen

Tilauhinnat 2012

Opiskelijatilaus 33 €/vuosi, kestotilaus 36 €/vuosi, määräaikaistilaus 39 €/vuosi, irtonumero 7 €

Ilmoitushinnat

1/1 sivu: 130 mm (lev.) × 193 mm (kork.) 250 €,
½ sivu: vaaka 130 mm × 96,5 mm 140 €,
pysty 62,5 mm × 193 mm 140 €,
muut: 0,80 €/pmm, palstaleveys 62,5 mm.
Hintoihin lisätään alv. (23 %).

Ilmoitusten vastaanotto

aineistot.perusta@perussanoma.fi |
09 5123 9157

Kirjapaino

Kirjapaino Uusimaa. Perusta-lehti painetaan ympäristöystävällisesti.

Aikakauslehtien liiton jäsen.
ISSN 0355-7111